

עלון הדרכה להוראת פרשת השבוע
ע"פ הגליונות של נחמה ליבוביץ

פרק י"ט

יתרו (תשכ"ה)

בפרק זה עסקנו גם בגליון יתרו תש"ג וגם בגליון יתרו תש"ד.
במרכזו של פרק זה הקודם לעשרת הדברות, עומד רעיון בחירת ישראל (פסוקים ד' ה').
(בקבוצת לומדים מתקדמת אפשר להתחיל כאן בשאלה א' שבגליון יתרו תש"ג ובמקומות
המסומנים שם מתוך הכוזרי).

לשאלה א' שבגליון ראוי שיתכונן המורה על פי המאמר של פרופ' היינמן ב"סיני"
סומן שם. על המורה להסביר לתלמידיו - ובכל הגילים - שאין "הבחירה" מתן
זכויות חוקיות ואין מטרתה להרבות גאווה והתרברבות של הנבחרים - תפישת מושגית
זו שנלחמו בה הנביאים ושאלפ"כ התמידה בהשקפה העממית של עמנו בכל הדורות. וכאן
אלי יוותר המורה לפתח לפני תלמידיו את דברי עמוס ג' א-ב, כדי להראות שהנביא
נלחם נגד התפארות העם אשר (כדברי בובר) "סבר וקבל מיעודו הקדוש המוסל עליו רק
את תביעתו לפרנסה הסמורית".

יש לעמוד על כך שהבחירה היא בטובן ידוע בחירה על תנאי (וכן נאמר פ' ד') אם
כי לא תופר הברית לעולם כפי שהובטח לנו בויקרא כ"ו מ"ד.

מורה נוער ומורה צעיר ימצא סכום קצר וקל להבנה בספרו היפה של דב רפל "בין
ישראל לעמים" (בהוצ' המחלקה לענייני הנער והחלוץ, המדור הדתי) בעמודים 8-11
וכן ייסיב המורה לעיין בדברי ספורנו לפסוקים ה'-ו' של פרקנו. (ועי' גם
בגליון יתרו תש"י שאלה ג').

שאלה ב' 1 מכוונת להרגיל את התלמיד לעיון מדויק בלשונו של רש"י. אפילו גדול
המפרשים הרמב"ן, טעה לפעמים - כפי שמוכיח זאת המורה במקומות שונים - בהבנת
רש"י מתוך שלא דקדק בלשונו.

לשאלה ב' 2: יש לבאר דברי רש"י אלה מבחינה חיצונית - החלוף בין לשון יחיד
ובין לשון רבים, הנותן דחיפה לדרשן לדרוש - וכן מבחינת הפנימית, רעיון השלום
והאחוה, שרק הם המאפשרים קבלת התורה.

לשאלה ב' 3: יש להבחין בין פרושיה השונים של מלה בהקשרים שונים. המילה
"איש" בעמדה בהקשר "איש ואשה" פרושה - גבר. ואלו בהקשר אחר מבלי שתהא בהקשר
עם "אשה" יהיה פרושה - אדם. (כולל איש ואשה), המלה "עשק" בעמדה על יד "גזל"
(ויקרא י"ט) הוראתה מצומצמת והיא מין אחד ממיני ההשתלסויות של אדם על רכוש
חברו, ואלו בהקשר אחר הוראתה רחבה ומקיפה גם גזל, גם אונאה, גם גנבה.
ועיין לזה גליון בהעלותך תשי"א שאלה ד.

נחמה ליבוביץ